

MAKALE HAKKINDA

Geliş : Aralık 2016

Kabul: Mart 2017

MERMER SEKTÖRÜNDE MESLEKİ YETERLİLİK KONUSUNDAKİ GELİŞMELER, BU SÜREÇTE MESLEKİ EĞİTİM VE YÜKSEKOKULLARIN ÖNEMİ

DEVELOPMENTS ON PROFESSIONAL QUALIFICATION IN MARBLE
SECTOR, THE IMPORTANCE OF VOCATIONAL EDUCATION IN THIS
COURSE

Ramazan Hacimustafaolu

ÖZ

Ülkemizde, bütün iş alanlarında, eğitilmiş, alanında uzman kalifiye ara eleman ihtiyacı çok önemli bir sorundur. 2006 yılında Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun kurulması ile bu sorun farklı bir boyut kazanmıştır. 2016 yılı itibari ile 686 meslek dalı ile ilgili meslek standartları resmi gazetede yayımlanmıştır. Bu meslek dallarından 48 tanesi yasal olarak zorunlu hale gelmiştir. Süreç içerisinde tüm sektörler yasal zorunluluk kapsamına alınacaktır. Bu bakımdan, MYK tarafından onaylanan 26 iş alanından bir tanesi de **maden** sektörüdür. **Mermer üretim ve işletmeciliği**, bu sektör içerisinde yer almaktadır. İhracat bakımından tüm maden sektörünün yarısından fazlasını temsil eden bu alan, istihdam ve ihtiyaç duyulan kalifiye eleman açısından son derece önemlidir. Sektörün, mermer ocağı, fabrika, atölyelerinde çalışacak, kalifiye ara eleman ihtiyacını karşılamaya yönelik mermer teknisyeni ve teknikerlerinin eğitim sürecinin değerlendirilmesi önemli bir noktadır.

Mesleki yeterlilik konusundaki gelişmeler kapsamında, mermer sektöründe çalışanlara, gerekli eğitim verilerek, mesleki yeterlilik belgesinin kazandırılması ve mermer alanında, mesleki eğitim ve yüksekokulların durumunun irdelenmesi, gelinen noktada, hayati bir konudur.

Anahtar Kelimeler: Mermer Sektörü, MYK, Mesleki Eğitim, Ara eleman, Doğaltaş

ABSTRACT

In our country, in all fields of business, educated, expert in the field needs a very important problem. With the establishment of the Vocational Qualifications Authority in 2006, this problem has gained a different dimension. As of 2016, occupational standards related to 686 professional fields have been published in the official gazette. 48 of these professions have become legally compulsory. All sectors within the process will be covered by legal obligations. In this regard, the mining sector is one of the 26 business areas approved by the MYK. Marble production and operation is in this sector. Representing more than half of the entire mining sector in terms of exports, this area is extremely important in terms of employment and the qualifications required. It is an important point to evaluate the training process of marble technicians who will work in the sector, marble quarry, factory, workshops and to supply the need for qualified staff.

Within the scope of the developments on the subject of professional competence, it is a vital matter in the marble sector to provide vocational qualification certificate by giving necessary training for staff member in marble area, vocational education and the situation of vocational schools.

Keywords: Marble Sector, MYK, Vocational Education, Technicians, Natural Stone

GİRİŞ

Mesleki Yeterlilik Kurumu 5544 sayılı yasa ile kurulmuş, 21.09.2006 tarihinde kabul edilerek, 7.10.2006 tarih 26312 sayı ile yürürlüğe girmiştir.

Amacı, ulusal ve uluslararası meslek standartlarını temel alarak **teknik ve mesleki** alanlarda ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek, denetim, ölçme ve değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin faaliyetleri yürütmek için gerekli ulusal yeterlilik sistemini kurmak, Türkiye Yeterlilik Çerçevesi kapsamında, Avrupa Yeterlilik Çerçevesi ile uyumlu, lisans düzeyi dışındaki tüm mesleki dalların belgelendirilmesini sağlamaktır.

Bu bağlamda, 2016 yılı MYK tarafından onaylanmış **26 sektör** bulunmaktadır. Bu sektörler içerisinde, doğaltaş-mermer alanını kapsayan maden sektörü de yer almaktadır. (Çizelge 1.)

Çizelge 1. Mesleki yeterlilik kurumu kapsamında oluşturulan sektör grupları (MYK,2016)

SEKTÖR LİSTESİ	
1	Adalet ve Güvenlik
2	Ağaç İşleri Kağıt ve Kağıt Ürünleri
3	Bilişim Teknolojileri
4	Cam, Çimento ve Toprak
5	Çevre
6	Eğitim
7	Elektrik ve Elektronik
8	Enerji
9	Finans
10	Gıda
11	İnşaat
12	İş ve Yönetim
13	Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik
14	Kültür Sanat ve Tasarım
15	Maden
16	Medya İletişim ve Yayıncılık
17	Metal
18	Otomotiv
19	Sağlık ve Sosyal Hizmetler
20	Spor ve Rekreasyon
21	Tarım Avcılık ve Balıkçılık
22	Tekstil, Hazır Giyim ve Deri
23	Ticaret (Satış ve Pazarlama)
24	Toplumsal ve Kişisel Hizmetler
25	Turizm Konaklama-Yiyecek-İçecek Hizmetleri
26	Ulaştırma, Lojistik ve Haberleşme

Ülkemizdeki madencilik en önemli alanlarından bir tanesi doğaltaş sektörüdür. 2014 yılındaki doğaltaş ihracatı 2 milyar Dolar'ı aşarak toplam maden ihracat tutarının yarısından fazlasını temsil etmiştir. (İMİB,2016)

Diğer taraftan, doğaltaş sektörü, 2000'den fazlası faal olarak çalışan 20 binin üzerinde ruhsatlı mermer ocağı, küçük ve orta ölçekte 1500'den fazla mermer fabrikası, 8000 civarında mermer atölyesi ve ilişkili sarf malzemesi girdisi ve diğer alanları ile 500 bine yaklaşan çalışanın istihdam edildiği bir seviyeye ulaşmıştır. MYK ile devam eden bu süreç, mevcut durumda, orta ve uzun vadede mermer sektörünü çok yakından ilgilendirmektedir.

Bu güne kadar, MYK tarafından belirlenmiş **26** sektörlerle ilişkili olarak, **686** meslek düzeyi ve dalına ait ulusal meslek standartları oluşturularak resmi gazete yayımlanmıştır. 686 meslek dalından, **26.05.2016** tarihi itibari ile **40 meslek** dalı için ve **25.03.2017** tarihinden sonra geçerlilik kazanacak, metal sektörü için 8 meslek dalı olmak üzere, toplam **48 meslek dalı** çalışanlarını kapsayan mesleki yeterlilik belgesi yasal zorunluluğu getirilmiştir. Doğaltaş sektöründe ise ocak, fabrika, atölye ve ilgili diğer alanlarda yapılan işin özelliğine göre henüz yasal bir zorunluluk yoktur.

Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından, ilgili sektörlerle yönelik, Kasım 2016 tarihi itibari ile **Mesleki Yeterlilik Belgesini** verebilme konusunda yetkilendirilmiş, **57** kurum söz konusudur. Yetkilendirilmiş bu kurumlar arasında mermer madencilik alanlarında, Mesleki Yeterlilik Belgesini sağlayabilecek yetkilendirilmiş belgelendirme kurumu henüz mevcut değildir.

DEĞERLENDİRME

Madencilik sektörü, mermer ve doğal taşlar, ocak ve fabrikalarında çalışanlarla ilgili meslek standartlarının hazırlanması konusunda, MYK (Mesleki Yeterlilik Kurumu) ve TÜMMER (Türkiye Doğaltaş Mermer ve Makineleri Üreticileri Birliği) arasında 22 Temmuz 2011

tarihinde protokol imzalanmış ve bu konuda TÜMMER yetkili kılınmıştır.

TÜMMER, Mermer-Doğaltaş Ebatlama, Kesimci ve Yüzey İşlemci (seviye 3-4), Mermer-Doğaltaş Ocakçısı (seviye 3-4), Mermer-Doğaltaş Özel İmalat Elemanı (seviye-4) olmak

üzere 5 alanda mesleki standartları hazırlamıştır. Bu standartlar, 14-20 Ağustos 2014 ve 26 Mayıs- 20 Ağustos 2015 tarihleri itibari ile resmi gazetede yayımlanmıştır. (Çizelge 2)

Çizelge 2. Doğaltaş alanında resmi gazetede yayımlanmış mesleki standartlar. (MYK,2016)

Standart Kodu	Standart Adı	Seviye	Sektör	Hazırlayan Kuruluş	Resmi Gazete Tarihi ve Sayısı	
369	15UMS0478-3	Mermer-Doğaltaş Ebatlama	Seviye 3	Maden	(TÜMMER)Türkiye Mermer Doğaltaş ve Makinaları Üreticileri Birliği	26.05.2015 - 29367 (Mükerrer)
370	15UMS0478-4	Mermer-Doğaltaş Ebatlama	Seviye 4	Maden	TÜMMER	20.08.2015 - 29451 (Mükerrer)
371	14UMS0442-3	Mermer-Doğaltaş Ocakçısı	Seviye 3	Maden	TÜMMER	14.08.2014 - 29088 (Mükerrer)
372	14UMS0442-4	Mermer-Doğaltaş Ocakçısı	Seviye 4	Maden	TÜMMER	14.08.2014 - 29088 (Mükerrer)
373	14UMS0443-4	Mermer-Doğaltaş Özel İmalat Elemanı	Seviye 4	Maden	TÜMMER	14.08.2014 - 29088 (Mükerrer)

Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından mermer alanı ile ilgili standartları hazırlamakla yetkilendirilmiş TÜMMER, yukarıda ifade edilen ve resmi gazetede mesleki standartları yayımlanan mermer dalları dışında kalan dallar için standart hazırlama çalışmalarını sürdürmektedir.

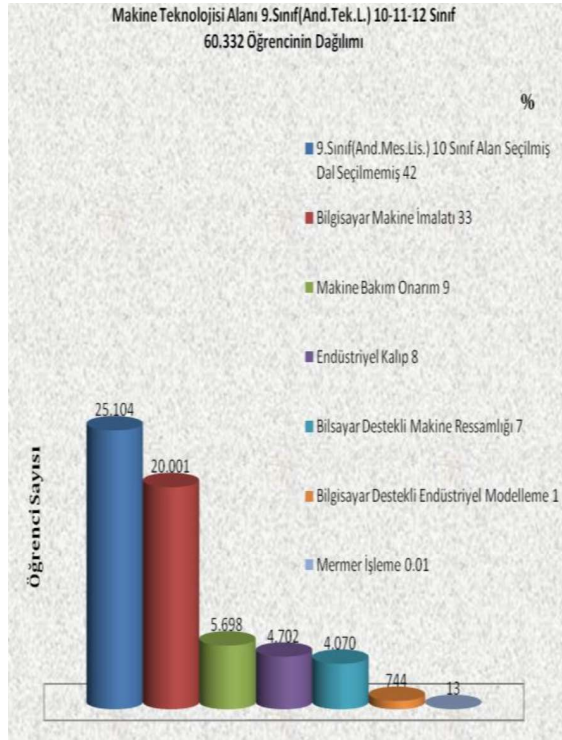
Doğaltaş-Mermer alanı, ülkemizin en önemli maden sektörlerinden biri olması itibari ile MYK kapsamında, sektörle ilgili iki önemli noktanın üzerinde hassasiyetle durmak gerekir. Birincisi, sektörde 500 bin kişiye yaklaşan çalışan istihdam edilmektedir. Orta vadede mermer ocak, fabrika ve atölyelerde çalışanlar için, yapılan işin niteliğine göre, mesleki yeterlilik belgesi yasal zorunluluk niteliği kazanacaktır. Bu bakımdan, ivedi bir şekilde, mermer üretiminin tüm dalları ile ilgili

meslek standartlarının tamamlanması, geçerli düzenlemeye intibakın yapılması gerekmektedir

İkincisi ise, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 24 Mart 2016 2016/1 sıra no ile resmi gazetede Mesleki Yeterlilik Kurumu mesleki yeterlilik belgesi zorunluluğu getirilen mesleklere ilişkin tebliğin 3. maddesinin ikinci fıkrasında 06/06/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki eğitim kanununa göre ustalık belgesi almış olanlar ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı mesleki ve teknik eğitim okullarından ve **üniversitelerin mesleki ve teknik eğitim veren okul ve bölümlerinden mezun olup**, diplomalarında veya ustalık belgelerinde belirtilen bölüm, alan ve dallarda çalıştırılanlardan belge şartı aranmaz şeklinde bir düzenleme mevcuttur.

Bu düzenleme, mermer sektörü ile mesleki liselerin, mermer işleme dalları ve üniversitelerin Doğal Yapı Taşları Teknolojisi bölümünden mezun olan teknisyen ve tekniker niteliğindeki kalifiye ara elemanlarının sektörde istihdam edilmesi konusunu önemli kılmaktadır.

Bu bağlamda, Türkiye'de Makine Teknolojisi kapsamında, mermer işleme dalında eğitim veren on bir farklı ilimizde olmak üzere, 12 tane Mesleki Teknik Anadolu Lisesi ve 1 tane Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi mevcuttur. Öğrenci sayıları ve oranları bakımından Makine Teknolojisi alanı içerisindeki dallar ile, mermer işleme dalını karşılaştırdığımızda, 60 bin öğrenci içerisinde % 0,01 ile en düşük oranda öğrenci, mermer dalında eğitim görmektedir. (Şekil.1) Mesleki liselerde **Mermer İşleme Teknisyenliği** için geliştirici tedbirlerin alınması kaçınılmazdır.

Şekil.1 Makine teknolojisi alanında mermer işleme dalı durumu. (Çalapkulu, 2016, değiştirilerek.)

Mermer sektöründe tekniker olarak istihdam edilmek üzere, 2010 yılında 10 farklı şehir ve üniversite de **13 Doğal Yapı Taşları Teknolojisi**

Programı mevcuttu. 2016 yılı itibari ile dört üniversitede Mermer Teknisyenliği ile ilgili eğitim verilmektedir. Dokuz Eylül (İzmir), Dicle (Diyarbakır), Kocatepe (Afyon), Sıtkı Koçman (Muğla) üniversiteleridir. Dört üniversitenin Doğal Yapı Taşları Bölümünün toplam kontenjanı yıllık 149 öğrencidir. (Çizelge 3)

Çizelge 3. 2016-2017 Eğitim dönemi mermer teknikerlik eğitimi verilen üniversiteler (ÖSYM,2016)

Üniversite	Meslek Yükokulu	Bölüm	Puan Türü	Kont.	Yerl.	En Küçük Puan	En Büyük Puan
Dicle Üniversitesi (Diyarbakır)	Diyarbakır Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu	Doğal Yapı Taşları Teknolojisi	YGS-6	41	41	212,1723	347,6165
Dokuz Eylül Üniversitesi (İzmir)	Torbalı Meslek Yüksekokulu	Doğal Yapı Taşları Teknolojisi	YGS-6	56	56	198,1665	249,4162
Afyon Kocatepe Üniversitesi (Afyonkarahisar)	Afyon Meslek Yüksekokulu	Doğal Yapı Taşları Teknolojisi	YGS-6	21	21	194,3147	234,8917
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Yatağan Meslek Yüksekokulu	Doğal Yapı Taşları Teknolojisi	YGS-6	31	31	192,5834	245,7753

Üniversitelerin, Doğal Yapı Taşları Teknolojisi Bölümlerinden mezun olan Mermer Teknikerlerinin sayısı kurulduğu günden bugüne yaklaşık 2000'dir. (Çizelge 4.)

Çizelge 4. Doğal Yapı Taşları Teknolojisi Bölümlerinin Toplam Mezun Sayıları (TMYO, Afyon MYO, Yatağan MYO, Diyarbakır TBMYO)

Üniversite	Meslek Yüksekokulu	Bölüm	Toplam Mezun Sayısı (Mermer Teknikeri)
Dokuz Eylül Üniversitesi (İzmir)	Torbalı Meslek Yüksekokulu	Doğal Yapı Taşları Teknolojisi	431 20/ Ortalama yıl mezun
Afyon Kocatepe Üniversitesi (Afyon)	Afyon Meslek Yüksekokulu	Doğal Yapı Taşları Teknolojisi	487 21/ Ortalama yıl mezun
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi (Muğla)	Yatağan Meslek Yüksekokulu	Doğal Yapı Taşları Teknolojisi	200 18/ Ortalama yıl mezun
Dicle Üniversitesi (Diyarbakır)	Diyarbakır Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu	Doğal Yapı Taşları Teknolojisi	200 18/ Ortalama yıl mezun
2016 Eğitim Yılında Kontenjan Verilmeyen Üniversiteler /9 DYT Programı	Meslek Yüksekokulu	Doğal Yapı Taşları Teknolojisi	~650 (tahmini rakam)

Özellikle, son 7-8 yıldır DYT mezunlarının, minimum %50'si maksimum %90'ı DGS ile fakültelerin mühendislik kontenjanlarına yerleşmektedir. Mezun öğrencilerin, mermer sektörüne kalifiye ara eleman olarak istihdam edilememesi, sektör açısından üzerinde durulması gereken hayati bir konudur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Mermer Teknikeri Belgesi ile mezun olan kalifiye ara elemanların, mevcut sayısı ile sektörün ihtiyacını karşılaması mümkün

gözükmemektedir. MYK düzenlemesi, mermer teknisyen ve teknikerlerini, sektör için araelaman konumundan, aranan eleman aşamasına getirmiştir. (Hacimustafaoglu, 2016)

Yetişen mermer teknikerlerinin, tamamıyla mermer sektörüne yönlendirecek ve istihdamını sağlayacak, sistemsel metotların geliştirilmesi ve en kısa sürede hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Bu noktada, öncelikli yapılması gereken uygulamalardan biri, üniversitelerin, Doğal Yapı Taşları Teknolojileri Bölümlerinde çoğunluk üye sayısı mermer sektöründen olmak üzere, sektörel danışma kurulu kurulmalıdır. Bu kurulun işlevi ve katkıları ile istenilen seviyede kalifiye ara eleman yetiştirilmesi ve sektörde yaygın olarak mermer teknikeri istihdamının sağlanması için, gerekli adımların atılması zorunludur. Diğer taraftan, sektörde çalışan fakat mesleki yeterlilik belgesi olmayanlar için, sektörel danışma kurulu marifeti ile alt yapısı uygun üniversitelerde, mesleki yeterlilik eğitimleri yapılabilir. Alt yapı imkanları ile Torbalı Meslek Yüksekokulu Yetkilendirilmiş Belgelendirme Kuruluşu olma noktasında başvuru sürecini sürdürmektedir.

Sonuç olarak, MYK düzenlemesi çerçevesinde, mermer fabrika ve ocak işletmeleri, mermer atölyeleri, üretim sürecindeki kritik noktalarına, mermer bölümünden mezun diplomalı kalifiye ara elemanları istihdam etmesi, işletmeleri, bu süreçte zorunlu mesleki yeterlilik belgesi yükünden kurtaracaktır. Diğer taraftan, mermer üretiminin her alanında, daha kaliteli üretim ve ürünün geliştirilmesine olanak sağlanmış olacaktır.

KAYNAKLAR

Afyon Kocatepe Üniversitesi (Afyonkarahisar), (2016), Afyon Meslek Yüksekokulu Doğal Yapı Taşları Teknolojisi Program Başkanlığı.

Çalapkulu, K., (2016), Mermer Teknikerliği ve Geleceği, İzmir, Seminer.

Dicle Üniversitesi (Diyarbakır), (2016), Diyarbakır Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Doğal Yapı Taşları Teknolojisi Program Başkanlığı.

Dokuz Eylül Üniversitesi Torbalı Meslek Yüksekokulu, (2016), Doğal Yapı Taşları Teknolojisi Program Başkanlığı.

Hacımustafaoğlu, R., (2016), Türkiye'de Mermer Madeni İşletmeciliğin Dayanılmaz Ağırlığı, Stone Magazine, (2):30-34.

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, (2016), Yatağan Meslek Yüksekokulu Doğal Yapı Taşları Teknolojisi Program Başkanlığı.

<http://www.myk.gov.tr/index.php/tr/ulusal-meslek-standard>, E.Tar: 15.11.2016

<http://www.osym.gov.tr/TR,9292/2016.html>, E.Tar: 10.11.2016

<http://www.imib.org.tr/tr/istatistikler-2/>, E.Tar: 12.11.2016